

401/22 78

התאחדות בולאי ישראל
הספריה

חותמת הדואר הישראלית לועידת השלום במדריד

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

הוכנה תוכנית רב שנתית

מנכ"ל ההתאחדות טיבי יניב, הציג בפני חברי הוועד הפועל את התוכנית הרב-שנתית, שהועברה גם לשירות הבולאי וגם למועצת הקרן לעידוד הבולאות. התוכנית תידון בפגישה הקרובה של מועצת הקרן, בנושא דיון בלעדי, עיקר ההשקעה הרב-שנתית היא בפיתוח עתון ההתאחדות, הכלי העיקרי להעברת מידע ולגיוס חברים חדשים. ההשקעה בהקמת הספרייה היא משמעותית מאד, כאשר בנושא הצטיידות התשתית - יש צורך בתקציב גדול בתחילה, ואח"כ בפחות. התוכנית הרב-שנתית תותאם כמובן כל שנה לתקציב שיתקבל בפועל, ויתכנו שינויים נוספים. חשיבותה במגמות, ובחלוקה היחסית של התקציבים. תוכנית העבודה והתקציב הספציפי לש"ע 1991 הוצגה בנפרד.

התוכנית בסך 148 אלף ש"ח מתיחסת לתקופה 1.4.91 - 31.12.91, וכוללת תשלום כל החובות שהיו בתוקף בתחילת שנת העבודה.

הוועד הפועל אישר בהצבעה פה אחד את תוכנית העבודה ל-1991.

הקצבות לעמותות

מ. לדור ביקש להביא לפני ו"פ נוהל מסודר, כיצד מקציבים כסף לכל עמותה, ופירוט על מה הוצאו הכספים. נוהל מתאים יוכן ויוגש לאישור. טיבי מבקש מהחברים שיכולים לסייע בעבודות המחשב לתת את תרומתם. מומלץ להקים ועדת יעוץ למחשב.

כנס ראשי עמותות

ב-19.11.91 יתקיים כנס ראשי העמותות, בדומה לכנס הראשון שהתקיים אשתקד. הכנס יערך במועדון העמותה התל-אביבית, ברח' הס 16, בשעה 17.00. הנושאים המרכזיים: שינויים בתקנון, כללים לעמותות, דרכים להרחבת הפעילות בקרב הנוער.

שבוע הבול ויום הבולאות

בין ה-1 ל-8 בדצמבר יערך שבוע הבול המסורתי, במסגרתו יערך בזר מסחרי בגשר העלי בלב-דיזנגוף בתל-אביב. 16 דוכני מסחר, כולל דוכן השירות הבולאי יפעלו במשך השבוע, נוסף לפעילות נוער, ציור בולים וכו'. הסוחרים יציעו מחירים מוזלים לאביזרי בולים.

יום הבול יצויין במפגש מיוחד ב-3 בדצמבר בתל-אביב, בהשתתפות כספית של החברים. בתוכנית: המחשב בבולאות, הרצאות וסמינר לשופטים, מפגש שופטים ומציגים ועוד.

במונטריאול - תערוכת נוער בין-לאומית

במונטריאול שבקנדה תיערך תערוכת נוער בין-לאומית ומספר בני נוער ישראלים יטלו חלק בה. הקברניט יעקב שבתאי, סגן יו"ר ההתאחדות בולאי ישראל, הוזמן לשמש שופט בתערוכה במונטריאול.

בתערוכת נוער הבין-לאומית במונטריאול ישתתפו: שלמה וולפנר, יריב אברהם, מיכל ארגוב, בני מנטיין, יובל רונן, נטע ואלעד כהן, גיא שיפטן, אבי וובר, רוני סלט, ריבה בורשטיין.

מבקשים הצעות לבולים חדשים

השירות הבולאי מבקש מן הציבור, מוסדות ויחידים, להגיש הצעות לבולים חדשים לשנת התקציב 1993.

יש כמובן, להמנע מהכללות כמו "יודאיקה" או "אמנות" ולהציע הצעות מפורטות, כמו אמן מסוים, יצירה מסוימת, יובל חשוב וכו'. אין מגיעה להגיש הצעות הנוגעות לטווח של כמה שנים מעבר לשנה הנ"ל. את הפניות יש לשלוח למנהל השירות הבולאי, שדי ירושלים 12 תל-אביב יפו 68021.

למשפחת יוסי חכמי

השתתפותנו הכנה באבלכם

על מות האב

דוד בן יוסף ז"ל

התאחדות בולאי ישראל

לחברנו

אלן כרפס

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

עמותת בולאי ירושלים

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR: ARIE LYNN

REDACTION:

Dr. A. LEIBU, Dr. SHIMONI, Y. TSACHOR

SEPTEMBER - OCTOBER 1991

העורך: אריה לין

המערכת: ד"ר א. ליבו, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור

ת.ד. 21224, ת"א מיקוד: 61211, טל. 03-454054

תשרי - חשוון, תשנ"ב

9-10

בטור אחד

בתוכן

2	בהתאחדות
3	בטור אחד
4-5	חדשות הבולאות בישראל
6	ראיון עם מנהל השרות הבולאי
7	בולים, אינפלציה ותשואות
8-9	מדליות בתערוכת "חיפה 91"
10	התערוכה ביפאן
11-14	דואר לשעת חרום בגליל המנותק
15-16	חיפה במכתבי התקופה העות'ומנית
17	גלויות מירב (מקסימפיליה)
18	יודאיקה במוסקבה
19	נלי סקס - בגרמניה
20	צפלינים ביפאן
21	בספרות הבולאית
22	הלורד בלומנטל והמלכה...
23	מכתבים, מעוניינים בחליפין

גם פרסום מסחרי לא היה, והתוצאה התבטאה במיעוט מבקרים.

אופיה הדו-לאומי של התערוכה, עם מספר אורחים מפולין, יכול היה לשמש מוקד פרסום מעולה, אך, כאמור, הוא לא נוצל.

אריה לין

תיעוד בולאי

הפריטים הבולאיים לכבוד חיפה 91, שיגרתיים בהחלט, אבל ללא-ספק, תיעוד מכובד.

בכל ימי התערוכה הוטבעה חותמת אירוע מיוחדת ולקראת התערוכה הונפק גיליון זכרון מרשים ומיוחד.

פריט יוצא דופן הינה החותמת המיוחדת שהוטבעה ע"י דואר פולין לכבוד התערוכה והמילה "ישראל"

מוזכרת זו הפעם הראשונה בפילטיליה הפולנית. במרכז החותמת הפולנית מופיע ד"ר אליעזר זמנהוף, ממציא שפת האספרנטו, המקובל מאוד במדינות מזרח אירופה.

הפעם הופיע בחותמת הפולנית לכבודה של ישראל.

ננעלה תערוכת הבולים "חיפה 91" - תערוכה דו-לאומית - ישראל-פולין וזה הזמן והמקום להעיר, לבקר ולהודות והכל במטרה לשפר וליעל.

אכן, הכל יסכימו שהסידור הארכיטקטוני של המסגרות היה מעולה, כולל מיקום הדואר, השירות הבולאי ודוכני הסוחרים. הגישה היתה נוחה וכן המעבר בטורי המסגרות וזה כמובן פרט חשוב בכל תערוכה.

החידוש במתן ניקוד בכתב למציגים, עם כל הקושי שבדבר, הוא דבר שיש לברך עליו, שכן **טוב מראה עיניים מהלך נפש**, ורק כך יוכלו המציגים לראות שגיאותיהם והטעון תיקון. המציגים חייבים תודה לשופטים על המאמץ שהשקיעו, הפעם, בשיפוט החדש. גם לחברי הוועדה המארגנת מגיעה תודה ואם כי לא כולם בלטו בפעילות, הרי שהרבה מן העבודה נעשה מאחורי הזקורים ואכן לא ראינו אותם, אבל אם שיבחנו את הסידורים בתערוכה, הרי שזה ללא ספק בזכותם של כל חברי הוועדה.

הערכה מיוחדת מגיעה, ללא ספק, לאנשי השירות הבולאי ובראשם המנהל **ינון בייילין**, שיחד עם אנשי חיפה חרד לכל פרט ופרט.

במקום אחר, בחוברת זו, הבעתי צער על שהשירות הבולאי לא הציג מספר לוחות הדגמה ואני חוזר על כך, שכן רבים מתעניינים בפריטים חריגים, שרק השירות הבולאי יכול להציג.

גם עניין הטקסים לא תמיד היה מתוכנן - לא בהנחיה ולא בנאומים, וחבל. הבולאות היא תחביב אינטלקטואלי וכן גם באי התערוכה, ויש להתייחס ברצינות לטקסים ולנאומים ואולי אף להיעזר בבלי-מקצוע.

הקשר עם העיתונות לא היה קיים בכלל ואכן הורגש היעדר פרסום משווע, כי פרט לעיתון אחד או שניים, ומשדר אחד בטלוויזיה בערבית, לא היה כל הד בתקשורת וזה, ללא ספק, מחדל.

אצ"ל ולח"י בבולי ישראל חדשים

האירגון. הוא נתפש בחדר מחבואו בדרומה של תל-אביב, מקום הידוע כיום בשם "בית יאיר". לזכר שני האירגונים האצ"ל והלח"י יופיעו, כאמור, בולי-זיכרון כשהציור המרכזי הוא שם המחתרת.

לא הכל מרוצים אצלנו מהשוואת פעילותן של המחתרות בארץ ישראל לפני קום המדינה לגופים המרכזיים כמו ה"הגנה" וה"פלמ"ח", אבל בעשור האחרון זוכות דווקא המחתרות הקיצוניות בהנצחות לאומיות, ביניהן בולי-דואר.

עוד השנה, צפויים בולי-דואר חדשים מטעם רשות הדואר והשרות הבולאי, שהוקדשו למחתרות הלוחמות בארץ ישראל בתקופת המנדט ובסידרה שני בולים - אצ"ל (אירגון צבאי לאומי) ולח"י, (לוחמי חרות ישראל).

200 למוצרט - בול זכרון וקונטרס

ישראל לברצלונה

למשחקים האולימפיים ה-25 בברצלונה 1992 יועד בול ישראלי חדש, בערך נקוב של 1.1 ש"ח, פרי מכחולה של הציירת רותי קנטור.

בטקס הפתיחה, שיתקיים ב-25 ביולי 1992 באיצטדיון האולימפי בברצלונה שבספרד, יצעדו ספורטאי ישראל בין נציגי הספורט של 167 מדינות.

המשחקים האולימפיים מתקיימים בפעם העשרים וחמש בתולדות המשחקים המודרניים, שהחלו בשנת 1896 באתונה - מולדת המשחקים האולימפיים. בברצלונה תתקיים גם אולימפיאדת הנכים, ולישראל מסורת של השגים מפוארים בתחרויותיה.

לפני עשרים שנה, במשחקים שנערכו במינכן ב-1972, נרצחו אחד עשר מטובי ספורטאינו בידי טרוריסטים ערביים. י"א חללי מינכן נפלו רק משום שהיו ישראלים ויהודים - והדגל האולימפי הוכתם בדמם.

במשחקים האולימפיים שיתקיימו בברצלונה ישתקפו כמה מאירועי האתמול והמחר.

בשנת 1992 ימלאו 500 שנה לגירוש יהודי ספרד. אל הקהילה היהודית בברצלונה ובספרד כולה יביאו ספורטאי ישראל את דבר מדינת ישראל, וזאת בשעה שהקשרים בין ישראל לבין ספרד הולכים ומתהדקים. קליטת העלייה בישראל תתבטא במשחקים האולימפיים באמצעות ספורטאים-עולים, שהגיעו לאחרונה לישראל, והם כבר משתתפים בנבחרתה.

לח"י הוקמה בהנהגתו של אברהם שטרן "יאיר" ב-1939, לאחר פילוג באירגון הצבאי הלאומי - האצ"ל.

כידוע, ראשי אצ"ל התנגדו בימים ההם לפעולות עוינות נגד הבריטים, כל עוד נמשכת המלחמה באוייב הנאצי, ואילו אנשי לח"י דרשו המשך הפעילות הלוחמת נגד השלטונות הבריטיים ועל-כן בא הפילוג וקמה מחתרת בשם "לח"י".

ברקורד של לח"י כמה פעולות ראוותניות כמו הריגת הלורד מויין, חבר הממשלה הבריטית, שהיה ממונה על ענייני המזרח התיכון. הוא נהרג בהיותו בקהיר ב-1944, ודבר זה קומם את צירייל נגדנו באופן מיוחד. הלח"י ביצע פעולות חבלה גם באירופה.

במלחמת הישחרור השתתף הלח"י במאבק הכללי אבל כאשר נהרג הרוזן השוודי ברנדוט, שהיה מתווך מטעם האו"ם על-ידי קבוצה בשם "חזית המולדת" פורק האירגון בפקודת ממשלת ישראל.

אברהם שטרן נהרג ב-1942 כשלוש שנים לאחר הקמת

כאחת

בול חמישה מיל הודפס על ארבעה סוגי נייר שונים, ניתן להבחין ביותר מארבעים תשניות שובל, מוכרות כמה תשניות ניקבוב - והמחקר נמשך ומסב הנאה מרובה לחוקרי "הדואר העברי".

הבולאי האוסף לפי שיטת "תולדות הדואר" - מתעניין בייחוד בשימושים הדואריים הישירים של הבולים. הוא יבקש לצרף לאוספו מעטפה עם בול חמישה מיל לבדו - ואין זה דבר קל, שכן הבול יועד בעיקר למשלוח דברי דפוס לחו"ל בדרך הים. יתרה מזו, בולאי זה ינסה - עד כמה שניתן - להרכיב אוסף של מעטפות המבטלות בבול זה. הוא גם ישתדל שחותמותיהן של המעטפות תהיינה סמוכות ל-16 במאי 1948, הוא היום הראשון בפעילותם של שמונים בתי-דואר במדינה החדשה ולכל אחד חותמת משלו. אתגר נוסף העומד בפני בולאי זה קשור לפרשת הערים הנצורות: ב-16 במאי 1948 בולי הדואר העברי אל ערים נצורות, כגון ירושלים ונהריה. הבולאי ינסה למצוא את המעטפות הראשונות עם בולי "דואר עברי" שיצאו מערים אלו.

בול "יום הבולאות" המונפק השנה מגולל אפוא את סיפור עברנו הרחוק - המרד הראשון, וסיפור עברנו הקרוב - הקמת מדינת ישראל. סגנונות שתי התקופות משולבים זה בזה באמצעות טכניקת הקולג' וצבעי הפסטל המשמשים רקע לבול המקורי. מלבד התכנים ההיסטוריים העשירים ניתן גם למצוא בבול זה עדות על התפתחותו של ענף אמנות מיוחד - אמנות עיצוב הבולים.

בול "יום הבולאות" בישראל מונפק בפעם השלישית, וההכנסות ממכירתו מיועדות ל"קרן לעידוד הבולאות". את הקרן הקימה רשות הדואר בשיתוף עם התאחדות בולאי ישראל על-פי המלצת איגוד הבולאות העולמי ואיגוד הדואר הבין-לאומי. הקרן מתכננת לתמוך בפעילויות שונות שתסייענה להרחיב את שורות העוסקים בתחביב הבולאות - אחד התחביבים המהנים, התרבותיים, המגוונים ביותר והמתאים לכל הגילאים.

את בול יום הבלואות יצרף הבלואי התימטי - כלומר האוסף בולים לפי נושאים - לאוספי "בול על בול" או "מטבעות על בולים". משמעות מיוחדת ימצא המתמחה בנושא "תולדות עם ישראל על בולים" במטבע שעל בול חמישה מיל מסדרת "דואר עברי": זהו מטבע ברוזנה מימי המרד הראשון ועליו הכתובת "חירות ציון". באמצעות הבול הזה יוכל האספן התימטי לספר - מעל דפי אוספו - את סיפור המרד הראשון. יתר-על-כן, בול זה גם טומן בחובו את סיפור תקומת מדינת ישראל: בתקופה הסוערת שבתחילת 1948, קודם שנקבע שמה הסופי של המדינה החדשה, הוחלט לקרוא לבולים הראשונים בשם בלתי-מחייב - "דואר עברי".

הבולאי המסורתי ינסה בודאי לזהות את "הבול"
המתואר על הבול שלנו: האם הודפס מהגלופה
הראשונה, או אולי מהגלופה השנייה? ההדפסות
הראשונות של בולי "דואר עברי" נעשו בתנאים
טכניים קשים - בתנאי מחתרת. עקבותיהם של
התנאים האלה ניכרים היטב בסוגי הנייר, בכיתוב
בשולב - שכן סדר אותיות הדפוס שונה שוב ושוב -
ואף באופן השימוש במכונות ניקוב שונות.

בולי ישראל, שיפעל בשיתוף עם התאחדות בולאי ישראל, בלי לפגוע בפעולות המתנדבים, הנבחרים.

הקרב על המנוי

בעמדו על מערכת השיווק הדגיש, שהנושא המרכזי הוא הקרב על המנוי, על-ידי טיפוח המנויים הקיימים (40 אלף בארץ ו-7 אלף בחו"ל).

מנהל השירות הבולאי הדגיש, שבתכנון הנפקת בולים יש גורמים שונים (נושא הבול והעיצוב האמנותי), אולם לקראת כל הנפקה יש לבדוק גם את הכדאיות השיווקית. תוך דאגה לעיצוב והנפקת בולים יפים, יש לדאוג לפעולה בתחום השיווק על-ידי שיפור השירות לאספנים ושיפור פעולות סוכני השירות הבולאי בחו"ל, וכן על-ידי מבצעי פרסום שתורמים לשיווק. מר ביילין ציין את חשיבות תערוכות הבולים הדו-לאומית ישראל-פולין, שתתקיים בחג הסוכות.

יהושע מרקוס

מעטפת זיכרון מיוחדת הוצאה ע"י השירות הבולאי, לרגל ועידת השלום במדרד - מ"מ ישיב ראשון בין ישראל לשכנותיה. המעטפה הוחתמה ב-30.10.91, יום פתיחת הוועידה בחותמת תלת-לשונית "שלום". על גבי המעטפה מופיעה המלה "שלום" ב-5 שפות.

ינון ביילין מנהל השירות הבולאי

בשנים האחרונות חל מפנה בפעולות השירות הבולאי ורשות הדואר בתחום הבולאות. השירות הבולאי לא מסתפק בהנפקת בולים ופריטים בולאיים בעלי רמה אמנותית גבוהה, אלא מגיש תמיכה מסיבית, ארגונית וכספית, בארגון תערוכות בולים. בשנים האחרונות הונהג שבוע הבול, עם התאחדות בולאי ישראל ואגודת סוחרים הבולים. השירות הבולאי גם תומך כספית בפעולות הארגוניות השוטפות של התאחדות בולאי ישראל. דבר זה קיים, למעשה, כל השנים. אולם בשנים האחרונות השירות הבולאי מעורב יותר בפעולות התאחדות הבולאים ובקידום הבולאות בישראל.

פרטים על כך שמענו ממנהל השירות הבולאי, מר יינון ביילין, במפגש עם עורכי מדורי הבולאות בעיתונות.

סדנת חינוך

בהמשך דבריו ציין ביילין את השינויים הארגוניים בשירות הבולאי על-ידי מיזוג נושאי החינוך והשיווק, שמטרתו המרכזית להקים סדנת חינוך, שבה יהיו מפגשים קבועים עם מורים, על מנת להחדיר את הבולאות כאמצעי למידה. הכוונה לשתף תלמידים במכרזים פומביים לציון בולים בנושאים תנייכיים, ארכיאולוגיים ועוד. פעולות אלו, בשיתוף עם המורים ומשרד החינוך, יקרו - יש לקוות - את התלמיד לבולאות. המפגשים הראשונים עם המורים זכו להצלחה, ומורים רבים הביעו נכונות לסייע בתחום זה. לפעולות הללו יש השלכות על שיווק בולים. גורם חשוב במיוחד לשיווק הם הבולים יוצאי הדופן (בולי קליטת עליה, ארכיאולוגיה ועוד). כן ציין ביילין, שבניגוד לעבר, מפיק השירות הבולאי את הקטלוגים של בולי ישראל לעיתים יותר קרובות, ובקרוב יופיע קטלוג מס' 12. קטלוג מספר 11 נמכר ב-20 אלף עותקים.

שבוע הבול

בין הפעולות בתחום שיווק הבולים, ציין מנהל השירות הבולאי את שבוע הבול, שהחלו לארגנו לפני שלוש שנים והוא זכה להצלחה והפך למסורת. זהו ענף מסחרי, שהגורם המרכזי בו הוא התאחדות סוחרים הבולים בשיתוף עם השירות הבולאי.

בנושא זה נחתם הסכם בין רשות הדואר (השירות הבולאי), התאחדות הבולאים ואגודת הסוחרים - שההכנסות מבול "יום הבול" המונפק במסגרת שבוע הבול מיועדות לתמיכה בפיתוח הבולאות. בעידוד השירות הבולאי התמנה באחרונה מנהל בהתאחדות

האומנם מלוא התמורה להשקעה בבולי ישראל?

האינפלציה לשעבר וזו העכשווית, הסבו נזקים גדולים לבולאות הישראלית שסימניה נראים עד היום. לאספנים שהשקיעו, לכאורה כסף טוב, התברר כעבור זמן לא רב, שהשקעתם יורדת פלאים. באותם ימי האינפלציה הגדולה היו תופעות שסוחרי בולים בארה"ב, ששילמו עבור בוליהם בישראל בדולרים, יכלו לקבל עבור הדולר שלהם בולים רבים יותר מאשר עמיתיהם הישראלים ששילמו עבור אותם הבולים בשקלים, ביום הופעתם, כמה שבועות לפני כן. זאת משום שהדולר היה צמוד ואילו השקל לא ועבור אותו הדולר קיבלו בסוף החודש יותר שקלים מאשר בתחילתו.

פיתרון חלקי נמצא לבעיה והשרות הבולאי הגביל את משך המכירה של הבולים החדשים, כך שאפשר היה להרוויח את ריווחי האינפלציה רק לתקופה קצרה של שלושה-ארבעה שבועות, אבל גם זה היה עדיין הרבה מאד!

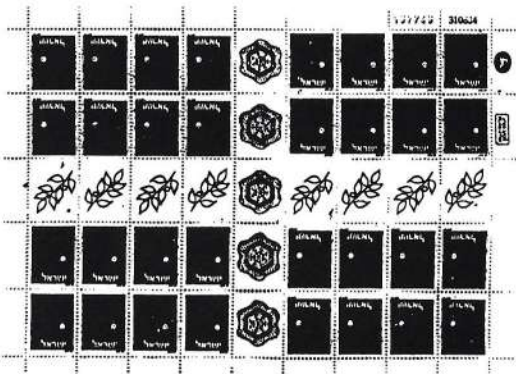
בעיה אחרת שהעסיקה את הדואר תכופות, כאשר היה צורך במגוון עריכים של בולים להתאמה לתעריפים שהשתנו מדי פעם וללא שהות להכנת בולים מתאימים. בתקופה זו הומצאו הבולים ללא עריכים, שכל המחזיק בהם רשאי להשתמש בכל עת שירצה וזאת לתעריף שיהיה באותה עת בתוקף. כאן הגענו לעילת הכתבה, שכן עתה מתברר שזו הפעם הראשונה שלא "סידרו" את הצרכן ועל השקעתו במוזמנים הוא אכן יקבל את מלוא התמורה.

הבולים הראשונים ללא עריכים הופיעו ב-1982. ולנו מעורבות מיוחדת בהם, שכן היינו בין המציעים הראשונים של בולים אלה.

בספטמבר 1982, כשהופיע הבול בלי עריך הראשון, הוא עלה 1.7 שקל ישן, כששער הדולר היה אז 29 שקל ו-1.7 ש"ח היו אז 6 סנט אמריקאיים (!). היום, כשתעריף הדואר בפנים הארץ הוא 0.7 ש"ח, שווה בול זה, לפי שער הדולר של 2.4 ש"ח כ-30 סנט!!
הבול בלי עריך שווה איפוא, 30 סנט שהם פי חמישה משווי ההשקעה ב-1982.

גיליון ללא עריך משנת 1984, שעלה כ-1.6 דולר (32 בול $\times$ 20 שקל ישן היו שווים 640 שקל ישנים, שהיו שווים כאמור, 1.6 דולר לפי שער הדולר, שהיה אז 400 ש"ח ישנים). גיליון כזה שווה היום לביול דוארי 22.4 ש"ח שהם 9.3 דולר (32 $\times$ 0.7 ש"ח). הנה תשואה של 550 אחוז בדולרים!!!

הערך האספני של הגיליון הנ"ל, עקב ייחודו הבולאי (בולים הפוכים יוצאי דופן) הוא כ-15 ד" - תשואה גדולה עוד יותר.

אכן, מי שהשקיע בפריט מיוחד זה, עשה את הישגיו שלו במהירות שלא היתה דוגמתה בשום השקעה אחרת בלתי ספקולטיבית. זו כמובן, דוגמא בודדת בבולאות שלנו, שנתנה תשואה מרשימה כל כך, אפילו לעומת השקעות אלטרנטיביות אחרות שהיו באותה עת.

- לנו מבחר בולי ישראל וח"ל, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הדואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בולים לאספנים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר
AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA
• POSTAL HISTORY

יעוץ והדרכה ללא תשלום

רח' המלך ג'ורג' 6, תל אביב טל. 281023

יעקב שבתאי, מ. קרמינר ואלי וובר בחלוקת המדליות.

הקסטר; יגאל נתנאל (פרס מנכ"ל רשות הדואר); א. זכאי (פרס בולאי ת"א); גרושציינסקי יז"י (פרס התאחדות בולאי ישראל); לביא בלאו (פרס עיריית חיפה); גיא שיפטן (פרס סוחרי הבולים); א. זכאי, ק. בראילן, אלכסנדר צבי, זאב ברק, מרדכי קרמנר, עמוס אנון, ב. נסוויטר, יאן צייסון ואריה בן דוד (ספרות). מוזהבות - רוברט מרקס, ניר ויינרמן, שכנר אופיר, ארווין דנק, מרדכי ויינשטיין, שמריהו לוי, שלמה שטרן, יאצק קפקובסקי, דן פישר, ירחמיאל בהיר, יצחק ברק, הירשפלד מיכאל, מנחם לדור, בני מנשין, נכטיגל-פיקסלר (ספרות), אדוארד סופרסון (ספרות), שמעוני גלסמן (ספרות), אריה לין, יגאל נתנאל, ברברה לוי.

מדליות כסף גדולות

יוסף לבקוביץ, דרגומיר זגורסקי, קאזימיר פאסקו, פיוטר מרקשטיין, שמחה בלושטיין, יוסף פאלקובסקי, לודביק מאלנדוביץ, הדי פייבל, זיגמונד יאניק, רימון דאבק, לדיסלאו רוטמן, יובל רונן, רוני סלנט, יריב אברהם, עמותת בולאי חיפה (ספרות), רון ברגר, משה רימר.

יגאל נתנאל מקבל פרס מנכ"ל רשות הדואר.

מדליות בתערוכות

ישראל-פולין - חיפה 1991

ביום ג', 1.10.91, ננעלה תערוכת ישראל-פולין 1991 ובטקס חגיגי במלון הכרמל בחיפה היה הפלמרו המסורתי ("פלמרו") זו מסיבת הסיום הנהוגה בנעילת תערוכות בולים וחלוקת פרסים ומדליות.

הפעם חולקו בפלמרו רק המדליות מכסף גדול ומעלה ואילו שאר המדליות יוענקו למציגים במסיבות פנימיות במועדונים השונים. בסה"כ השתתפו 151 אספנים, שהציגו כ-8,000 דפי תצוגה בכ-530 מסגרות תצוגה. הפולנים הביאו עימם 100 מסגרות תצוגה והשאר היה של ישראלים, כולל נוער.

בחבר השופטים השתתפו: אנטוני קורצ'ינסקי (שופט מפולין), ד"ר עמנואל אילן, עו"ד אלי וובר, ד"ר אדי לייבו, יעקב צחור, ד"ר ירמיהו רימון, הקברניט יעקב שבתאי ושופט מתלמד - משה שמואלי.

לרשות השופטים היו מדליות זהב גדולות, מדליות זהב, מוזהב גדול, מוזהב, כסף גדול, כסף, מוכסף וארד.

מתוך דו"ח חבר השופטים

חבר השופטים של תערוכות הבולים הדו-לאומית ישראל-פולין "חיפה '91", מברך את הנהלת התערוכה על הארגון המעולה, המבנה וסידור התערוכה המרשים. "חיפה '91" הינה התערוכה הדו-לאומית הראשונה שנערכה בישראל, ושיתוף-הפעולה עם התאחדות בולאי פולין ונשיאה, הנריק ביאלק, פותח תקופה חדשה בבולאות הישראלית.

השיפוט בתערוכת "חיפה '91" הושתת על כללי השיפוט המחייבים של ההתאחדות הבינלאומית לבולאות (FIP). בהתאם לכללים האלה, קיבלו כל המציגים את דפי השיפוט, כולל פירוט הניקוד - דבר הנעשה בפעם הראשונה בישראל.

לגבי המציגים באגף הנוער, מציגים בסיפוק את ההתקדמות הרבה שחלה בתצוגות ואת מספרם הרב של המציגים החדשים. השיפוט נערך לפי טפסי השיפוט החדשים. וזאת גם כן בפעם הראשונה.

מדליות זהב

ליוסף חכמי הוענקה מדליית זהב גדולה ופרס התאחדות בולאי פולין.

מדליית זהב עם פרס שר-התקשורת הוענקה באגף הלאומי לאיתמר קרפובסקי; ליאנוש אדמציק מפולין - מדליית זהב ופרס יו"ר מועצת המנהלים של רשות הדואר; ליהודה קליינר ועמוס אנון - מדליית זהב.

מדליית זהב כבוד הוענקה למרווין סיגל על אוסף הרצל וציונות, שהיה מחוץ לתחרות.

מדליות מוזהבות

מוזהבות גדולות - יואל סלוצקי (פרס ע"ש ד"ר

אליעזר שרף, עמירם חרלף, איסק מילמן, אלכס קרטון, יצחק פורטנוי, רות איסטנר, יפס שמידוב, פנחס רוזנברג, דן רשף, עוז פוזנר, אייל לופר, זאב זינשטיין, דוראל בליץ, אורן אופי.

גם לעובדי השירות הבולאי מגיעה תודה, שכן אלה - מרים, שרה, זהבה, עמליה ואורלי, מריו ואחרים, עבדו הרבה שעות. ואף כי ראו על פניהם סימני עייפות, הם היו אדיבים וסבלנים.

היעדר פרסום מסחרי

צמצום התקציב לתערוכת חיפה, פגע בראש ובראשונה בפרסום המסחרי, שלא היה בכלל, והתלוננו על כך במיוחד הסוחרים, שרכשו דוכני מכירה בתערוכה וסבלו מהיעדר קונים.

אכן, על המארגנים לדעת, שעברו הזמנים שאדם משוטט ברחוב ונכנס במקרה לתערוכת בולים. הפסטיבלים שהיו בשבוע החג בחיפה וסביבתה משכו קהל, משום שהיה להם פרסום. לתערוכה חיפה לא היו יחס-ציבור ולא פרסום.

בקבלת פנים עם שגריר פולין והמשלחת הפולנית (צילום אריה לביא)

השירות הבולאי לא הציג

לשירות הבולאי מגיע בוודאי יישר-כוח על הסיוע הלוגיסטי והכספי בכל הקשר בארגון התערוכה, אבל לא עבור תצוגה, שכן הפעם השירות הבולאי לא הציג. הסיבה לא ניתנה, אך מתקבל על הדעת, שמטמעי חסכון, ויש להצטער על כך. בתצוגות השירות הבולאי בעבר ראינו תמיד מיני פריטים מאחורי הקלעים של היצירה, דברים שבמקום אחר לא ניתן לראות, וחבל שהדבר נמנע מאיתנו הפעם.

מדור הדרכה

לראשונה בתערוכות בישראל, היה בתערוכת "חיפה 91" מדור הדרכה בו הוצגו מסגרות המדגמות סוגי איסוף שונים (מסגרת לאיסוף תימטי, שהוכנה ע"י אילית (אגודה ישראלית לבולאות תימטית), מסגרת למקסימפיליה, שהוכנה ע"י החוג בראשותו של מיליס לוסיאן, מסגרת לתקופת מנהלת העם, שהוכנה ע"י יעקב שבתאי, אסטרופילטליה ובולאות מסורתית.

בערב ה"פלמרו" בסיום התערוכה

מדליות כסף

מרדכי סונדק, אברהם ליבוביץ, יהושע אלישיב, קזימיר יגובדזיק, זביגניב זיאנסקי, ד"ר אנדריי גרגלי, הדי פייבל, מרדכי בן חורין, אברהם ליבוביץ, משה בורשטיין, בוגומיל צייסילסקי, אלן כרפס, שי פינגר, אלעד כהן, עמיחי גור, התאחדות בולאי פולין (ספרות), אריה לין (ספרות), שלום ברגר, פנחס כהן, פאול שוורץ, רם רשף, אהרון ון-לפ, אריון מרטון, רון ברגר, יוסף אשכנזי, לוסיאן מיליס, עמרי בהט, קרן ברק, יובל וורגן, נועם מיליס, יפעה ברק.

שר הדואר רפאל פנחסי מטביע החותמת הראשונה בתערוכה.

מדליות מוכספות

זיאן ריבלבסקי, הרברט וורמלסקירכן, צבי אפרת, קטרוזינה ריבלבסקה, הלל ירקוני, ולדימיר מלר, איגנץ רוזנטל, נועם פינגר, מיכל ארגוב, התאחדות בולאי פולין, זיגמונד ויאטורבסקי, ניב רימר, משה מיכאלי, עמנואל גרוסמן, אליעזר איסטנר, איזיק ווילדנברג, אבינועם צברי, מאיר קסירר, זיו ברק, דב ברייר, פנחס אופק, יוסף שגיא, ראובן גור-ארי, אריה לביא, אהרון זינשטיין, מאיה היימן, דני ברגר, יונתן גור.

מדליות ארז

אנטוני לבנדובסקי, סלאבומיר אולק, איגנץ רוזנטל, אהוד מיליס, שלומי וולפנר, בועז הייליג, ריבה בורשטיין, אסנת ברגר, הילה ברק, נחום שרשבסקי,

50 אלף בולים שי לילדים

ביוזמת עמותת סוחרי הבולים בישראל חולקו לבני נוער שבקרו בתערוכות הבולים "חיפה 91", בולים מכל העולם, כשי סוחרי הבולים.

אורי שליט, נשיא אגודת סוחרי הבולים בישראל, הציע לחלק בולים חנים לנוער ישראלי בתערוכת חיפה.

את חלוקת הבולים בצעה ועדת נוער משותפת - שלום ברגר מאגודת חיפה ויורם גלעדי, מזכיר אגודת הסוחרים.

בברמודה -
מכתבים
מצונזרים...

חדש וישן

בית מסחר חדש

ליודאיקה ובולאות

דיזינגוף סנטר, קומה ב' תל-אביב
(ע"י כלי זמר) שער מס' 2
טל. 5286428

מבחר גדול של חומר תיעודי
מכתבים, גלויות, בולי קק"ל,
ישראל ותימטיקה.

7 מציגים ביפאן

בתערוכה הבין-לאומית "פילה-ניפון 91", בטוקיו, יטלו חלק 7 אספנים מישראל: יוסף חכמי, זאב ברק, משה שמואלי, אברהם זכאי, בן הדור נסטויטר, גיא שיפטן ושי שבתאי (2 תצוגות)

קונגרס פי"פ בטוקיו

בימים 24-25 בנובמבר 1991 יתקיים במסגרת תערוכת פילה-ניפון 91 בבירת טוקיו, קונגרס פי"פ מס' 60.

נציג ההתאחדות הישראלית בפי"פ, ד"ר אלי ליבו, שהוא גם נציג התערוכה ושופט מתמחה, ישתתף בקונגרס. חבר נוסף במשלחת הוא הקברניט יעקב שבתאי.

הנושאים שיעמדו לדיון: חברות נלוות למנהלת דואר, קיום קונגרס רק אחת בשנתיים, קביעת קדנציה בת 3 שנים מקסימום ולא יותר משתי קדנציות. תוספת אגף לכל תערוכה של אגפים בעלי עניין מיוחד. קביעת מינימום מסגרת מוקטן במקרים יוצאי-דופן. מינוי שופטים ע"י הועדה המארגנת ועל פי המלצות של ההתאחדויות הלאומיות. מטעם פי"פ שופט אחד בלבד.

(בדרך זו יש סיכוי לשופטים ממדינות קטנות). שינויים בכללי תצוגה תוך משקל יתר על חומר מובחר ועוד.

הוא יתקיים בשבת (25 בנובמבר) בשעה 10:00 בבית המדרש "פילה-ניפון" בטוקיו. תיפתח התערוכה בשעה 10:00 בבית המדרש "פילה-ניפון" בטוקיו. תיפתח התערוכה בשעה 10:00 בבית המדרש "פילה-ניפון" בטוקיו.

רשות הדואר
Israel Postal Authority
PHILATELIC SERVICE

"פילאניפון 91"
תערוכת בולים עולמית
פיליפ
PHILANIPPON '91
WORLD STAMP EXHIBITION
TOKYO
16-24 November, 1991

גלויות מזכרת מיוחדת לתערוכה "פילאניפון 91". הגלויה משמשת כמזכרת ואינה דוארית. גלויה אחרת הוצאה לתערוכה הבולאית - נומיסטית "פילטליה 91" בגרמניה 25-27.91.

רשות הדואר
Israel Postal Authority
PHILATELIC SERVICE

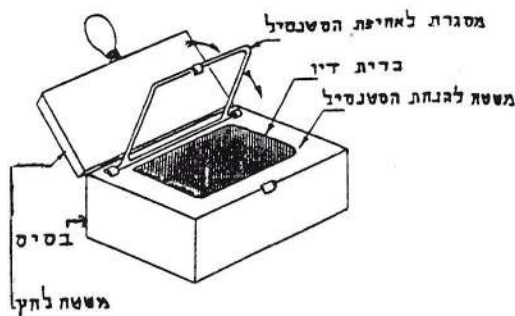
"פילטליה 91"
ידי גלי דואר בין-לאומי, קל
PHILATELIA 91
INTERNATIONALE MESSE
FÜR BRIEFMARKEN UND NUMISMATIK
KÖLN 25-27.10.1991

דואר לשעת חירום - הגליל המערבי המנותק, נהריה

מאת ד"ר י. רימון, חיפה.

ב-17.3.48 נלכדה במארב של ההגנה בקרית מוצקין שיירת נשק ערבית גדולה שעשתה דרכה מלבנון לחיפה. המשאיות התפוצצו ומפקד חיפה הערבית נהרג. מאז אותו אירוע הציבו הערבים מחסום ליד עכו. היהודים, תושבי הגליל המערבי ונהריה לא העזו לעבור דרך עכו בדרכם לחיפה וממנה. הגליל המערבי נותק מעורפו בחיפה.

בתקופה זו הקשר היחידי עם חיפה היה "קו מרי" על שם בחורה יהודיה מנהריה שנקראה מרים. בחורה זו שכנעה ידיד שלה שהיה קצין בריטי, להעביר ברכב הצבא מספר קטן של שקי דואר ולשלחם בדואר המנדטורי בחיפה. ממכתבים אלה שרדו היום רק בודדים.

בינתיים התארגנו תושבי נהריה שנתקעו בחיפה עקב הניתוק ושכרו מקואופרטיב "העוגן" סירה על מנת לחזור הביתה דרך הים תוך עקיפת החסימה בעכו. עם הגיעם לנהריה הבינו אנשי "משמר העם" של נהריה (הזרוע של "ההגנה" בנהריה) שניהלו את עניני העיר, שניתן לנצל ערוץ תחבורה זה כדי לקיים קשר סדיר לחיפה להעברת אנשים, ציוד ודואר.

שירות הדואר לשעת חירום בהפעלת "משמר העם" (ההגנה) בנהריה: 22.3-25.4.1948

"משמר העם" בנהריה קבל על עצמו את הפעלת שירות הדואר לשעת חירום דרך הים עד שהעבירוהו למועצה המקומית ב-25.4.48. שירות דואר זה כלל גם את כל הישובים היהודיים בגליל המערבי כגון חניתה, מצובה, יחיעם ועוד, שגם הם, כמו נהריה, היו מנותקים ממרכז הארץ.

כבר בסירה הראשונה שהעבירה את תושבי נהריה "התקועים" לביתם ועמדה לחזור לחיפה, נשלח המשלוח הראשון של הדואר לשעת חירום דרך הים מנהריה לחיפה.

אירוע זה קרה ב-22.3.48 ונעשה בצורה חפוזה ומאולתרת. מאחר ולא היו בולים או חותמת מסודרת ומתוארכת החליטו להשתמש במכשיר סטנסיל כדי להטביע חותמת פרימיטיבית על המכתבים. במכשיר זה היתה כרית ספוגת דיו שחורה שעליה הניחו נייר שעווה (שעוונית) אשר חרטו בו את צורת החותמת. על השעוונית הניחו את המכתב ולחצו כך שדרך החריצים החרוטים בשעוונית עבר דיו שנספג במכתב ויצר את צורת החותמת (ראה ציור 1).

כל חותמות הסטנסיל של משמר העם מ-22.3.48 עד 25.4.48 שמשו גם כהוכחה לתשלום עבור העברת הדואר בדרך הים לחיפה שהיה כפול מהתעריף הרגיל של הדואר, דהיינו 10 מיל עבור דבר דפוס, 20 מיל עבור מכתב רגיל ו-50 מיל עבור מכתב רשום.

בנוסף לתעריף המשלוח בדרך הים, חוייב השולח לבייל את המכתב בבולי דואר שהיו בתוקף בזמן המשלוח, בהתאם לתעריף הרגיל, כי המכתבים הועברו בחיפה לידי רשויות הדואר לצורך העברתם לנמענים.

החיפזון והאילתור באים יפה לביטוי בחותמת היום הראשון. מזכיר המועצה המקומית, מר שושני, עיצב את החותמת כמעגל, אבל הואיל ולא היו לו כלי שרטוט, לקח מטבע 100 מיל מנדטוריים וחג סביבו בעפרון מעגל שעליו רשם "הגליל המנותק - נהריה" ובתוכו את התאריך 22.3.48. על כל המכתבים שנשלחו במשלוח הראשון רשם מפקד "משמר העם" מר ירמיהו את שעת המשלוח 11.00 בכתב ידו (ראה ציור 2).

כבר ביום הראשון, התברר כי תהליך ההחתמה בסטנסיל רגיש ובעייתי מאוד. השעוונית הראשונה שהוכנה התקלקלה והיה צורך להכין שעוונית נוספת כדי להחתים את המשלוח הראשון. צורת שתי החותמות של היום הראשון דומה, אבל יש הבדלים ברורים בין החותמות, לכן הן נחשבות כשני תת-טיפוסים של החותמת מטיפוס א' ו-ב'.

כשהגיעו להחתמת משלוח הדואר ביום השני התברר שלא ניתן להשתמש בחותמת של היום הראשון, מאחר

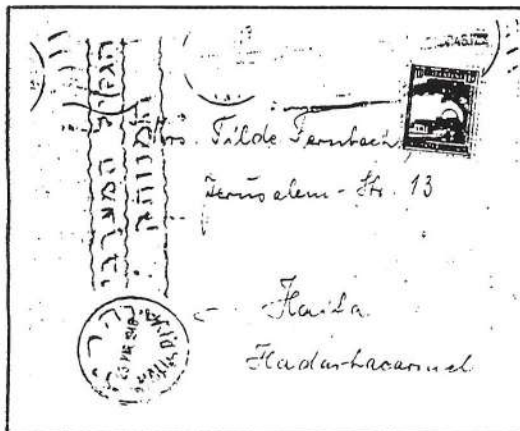
החותמת בעלת צורה זו היתה בשימוש עד 20.4.48 אלא שבערך אחת לשבוע היה הכרח להחליף שעונית בגלל בלייתה המהירה. מאחר וחריטת כל שעונית נעשתה ידנית, יש מספר שינויים בצורה ובמידים של שתי החותמות שבאו בעקבות החותמת הראשונה מטיפוס III. לכן מגדירים אותן כשלושה תת-טיפוסים של החותמת השלישית, IIIא, IIIב, ו-IIIג, כמפורט בטבלה שלהלן.

בחותמת הרביעית, במקום הפסוק "דאר לשעת חרום לחיפה" חרטו את הפסוק "דאר לחיפה לשעת חרום" והיא מכונה החותמת מטיפוס IV (ראה ציור 5). חותמת זו היתה בשימוש בדואר רק 4 ימים בתאריכים: 25.4.48 - 21.4.48. ניתן היה להחתיים בחותמת זו מעטפות ריקות (מעין דבר בולים) ולהשתמש בהן בתאריך מאוחר יותר: לכן ידועים גם מכתבים שנשלחו מאוחר יותר. התאריך המאוחר ביותר הידוע הוא 3.5.48. חלק מכותבי הספרים והאספנים מכנים את חותמות הסטנסיל הנ"ל כ"חותמות התעמולה" של נהריה וריבוי הסיסמאות בהן, אך למעשה הן חותמות דואר מן המניין ויש להתייחס אליהן כביטוי מובהק של הזמניות והאילתור האופייניים לתקופת המעבר.

שירות הדואר לשעת חרום בהפעלת המועצה המקומית, נהריה: 25.4-20.5.1948

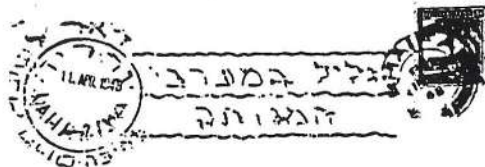
ב-25.4.48 העביר "משמר העם" את הטיפול במשלוח הדואר וקבלתו לידי המועצה המקומית, נהריה. המועצה המקומית, בהשראת כמה אספני וסוחרי בולים,

והתאריך 22.3.48 נחקק בשעונית ולא ניתן לשנותו. לכן תוכננה ויוצרה חותמת שניה (טיפוס II), שהיתה ללא תאריך בכלל ואת התאריך הוסיפו על המכתב ע"י תאריכון משרדי. החותמת הורכבה משלושה קווים גליים המסמלים את הים, שדרכו הועבר הדואר וביניהם המלים: "הגליל המערבי המנותק" ולידם מעגל ובתוכו המלה "נהריה" בעברית ובאנגלית (ראה ציור 3). אורך חייה של חותמת זו היה בדיוק יומיים ואח"כ נקראה משום מה ויצאה מכלל שימוש.

חותמות נהריה מהיום הראשון (2) הטיפוסים של חותמת I) והיומיים הבאים (טיפוס II) הן נדירות ביותר ומהוות פריטים חשובים בתולדות הדואר של תקופת המעבר.

ב-25.3.48 הוכנה החותמת השלישית של נהריה טיפוס III. היא דומה לטיפוס II אלא שסביב המעגל שבתוכו נמצאת המלה "נהריה", הוסיפו את הפסוק "דאר לשעת חרום לחיפה" (ראה ציור 4).

טבלת סיכום לחותמות הסטנסיל של נהריה

טיפוס Iא'	בשימוש יום אחד	22.3.48	מעגלית
טיפוס Iב'	בשימוש יום אחד	22.3.48	מעגלית
טיפוס II	בשימוש יומיים	23-24.3.48	מעגל + קוים גליים
טיפוס IIIא'	בשימוש 7 ימים	25.3-1.4.48	מעגל עם פסוק מסביב + קוים גליים באורך 67 מ"מ אורך החלק הגלי 70 מ"מ.
טיפוס IIIב'	בשימוש 7 ימים	4-11.4.48	כמו IIIא'. אורך החלק הגלי 70 מ"מ
טיפוס IIIג'	בשימוש 8 ימים	12-20.4.48	כמו IIIא'. אורך החלק הגלי 73 מ"מ.
טיפוס IV	בשימוש 4 ימים	21-25.4.48*	מעגל עם פסוק שונה מסביב + קוים גליים.

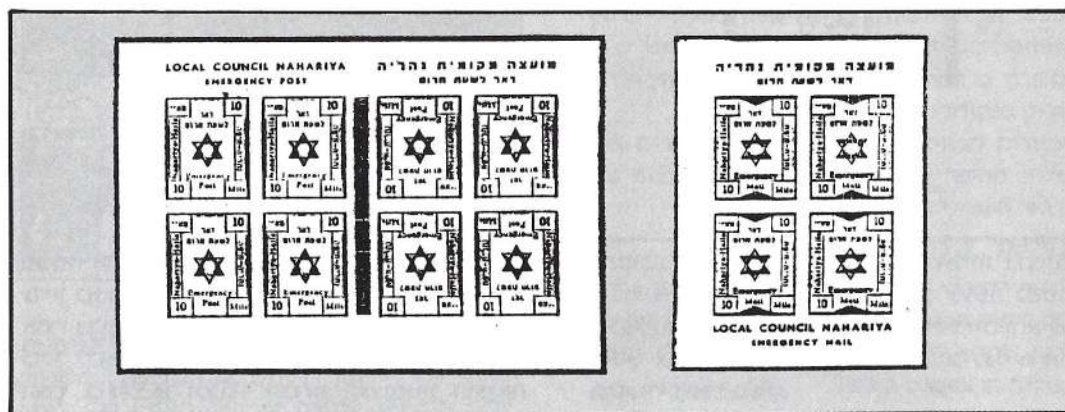
* ידועים מכתבים מאוחרים יותר, עד 3.5.48

הראשונה שיוצרה תורגמה בטעות הכתובת באנגלית "BY SEA" ל-"ע"י הים" ומה שהתקבל הוא שכאילו הים הוא שהעביר את הדואר ולא הדואר הוא שהועבר דרך הים.

טעות זאת נתגלתה מיד אבל לא היה מספיק זמן להכין חותמת חדשה, לכן בימים הראשונים, בתאריכים 25-28.4.48 הוטבעה החותמת על בולי נהריה, כשהטעות נתונה ע"י הדפס-רכב ידני קטן של המלה "דרך".

החליטה להוציא בולים לצורך ביצוע התשלום עבור ההעברה בדרך הים לחיפה בערכים: 10 ו-20 מיל א"י, שהם כפל התעריף הרגיל הנהוג עבור דברי דפוס, מכתב רגיל ומכתב רשום.

הסדרה הראשונה בה הכתובת האנגלית היתה: "EMERGENCY POST" הופיעה ב-16.5.48 בגלוניות בנות 4 בולים לא מנוקבות (ראה ציור 16ב).

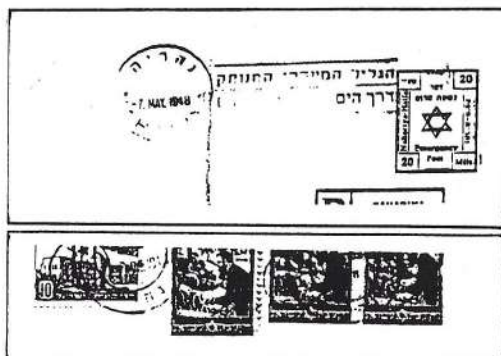
שכיסתה (לפעמים חלקית) את המלה "ע"י". טעות זאת מסווגת כת-טיפוס V. חותמות לא מתוקנות מטיפוס V נדירות ביותר וכיום ידועות רק בודדות כאלה (ראה ציור 8). אחרי כמה ימים הגיעה והוכנסה לשימוש חותמת חדשה בה הופיעו המלים "דרך הים" כדרוש (טיפוס V). חותמות נהריה V שימשו רק לביטול בולי דואר נהריה ולתיארוך המשלוח בנהריה.

כשהמועצה המקומית התחילה לטפל בשירות הדואר שמו לב לכך שעבור המכתבים הנכנסים לנהריה לא נגבו דמי ההעברה בדרך הים מאחר והשולחים בכל רחבי הארץ והעולם לא היו מודעים כלל לכך שהשלב הסופי של העברת מכתביהם נעשה בדרך הים ע"י המועצה המקומית של נהריה. לפיכך, הוחלט לגבות 10 מיל (מחצית התעריף של דואר נהריה) ממקבלי המכתבים בנהריה. התשלום הזה נגבה באמצעות בולי הכנסה של המועצה המקומית, שבוטלו על ידי חותמת "מנהלת העם" של נהריה (ראה ציור 9).

בתחילה השתמשו בבול הכנסה הצהוב בעל הערך הנקוב 10 מיל וכשהמלאי נגמר התחילו להשתמש בבול הכנסה האדום, שערכו הנקוב הוא 11 מיל, אבל גם עבורו גבו רק 10 מיל. מכתבים עם שימוש בבולי הכנסה של המועצה ידועים רק עם החותמת של "מנהלת העם", כלומר השימוש בהם התחיל ב-6.5.48 או לאחר מכן.

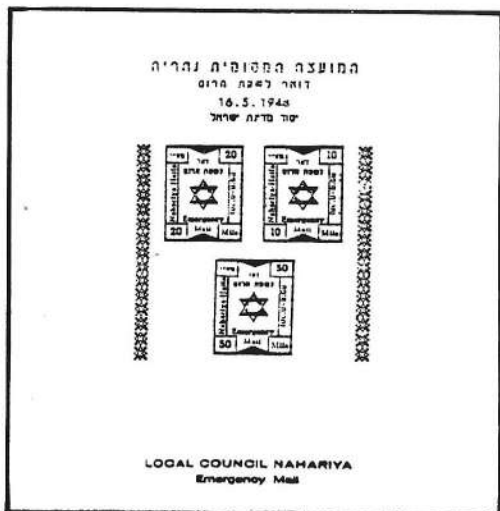
מכתבים מחו"ל, שנגבה עבורם דמי משלוח ע"י הבול הצהוב ובמיוחד האדום הם נדירים מאוד מאחר

הבולים הודפסו בחיפה בבית דפוס פרטי, באמצעים פרימיטיביים וללא בקרה ממלכתית, לכן רבות בהם שגיאות ניכרות ושגיאות גלופה והדפסה.

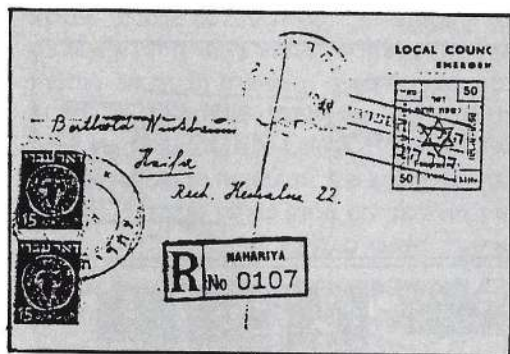
בנוסף לבולים הזמינה מועצת נהריה בחיפה חותמת גומי יצוקה כדי להחליף את מתקן הסטנסיל הבעייתי וגם היא הוכנסה לשימוש ב-25.4.48. החותמת, שהיא החמישית במספר (טיפוס V) בחותמות נהריה קטנה ועדינה מחותמות הסטנסיל, אך דומה בצורתה הכללית. היא מורכבת שוב מ-3 קוים גליים ולידם מעגל: בשורה העליונה מופיעות המלים "הגליל המערבי המנותק" ובשורה התחתונה המלים "דרך הים" בעברית ו-"BY SEA" באנגלית. בתוך המעגל מופיעות המלים "נהריה" בעברית ובאנגלית, ובאמצע התאריך המוטבע ע"י תאריכו משודר (ראה ציור 7).

בחותמת זו נפלה טעות מענינת ופיקנטית. בגרסה

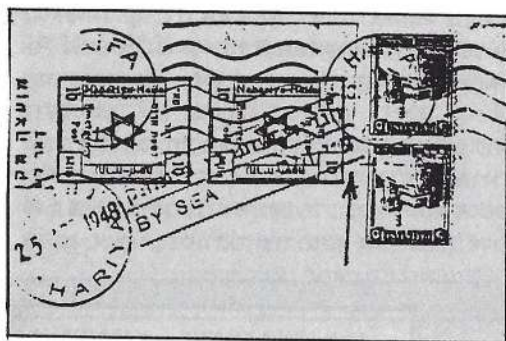

בתקופת המעבר של 1948. ריבוי הטעויות בחותמות ובבולים (חלקן אותנטיות וחלקן נעשו למטרות פילטליות) שנבעו מהאמצעים הפרימיטיביים והאילתור מוסיף צבע ופיקנטיות לנושא וכך נרחב לבניית אוסף היסטורי דוארי מענין.

הנחישות והיוזמה בה התגברו ישובים יהודיים קטנים וגדולים ב-1948 על מצור וניתוק וקיימו אורח חיים סדיר ככל האפשר, כולל שירותי דואר, יכולה ללמדנו גם

היום מה ניתן להשיג על ידי דבקות במטרה ותחושת הצדק של המאבק.

ובתקופה זו כבר היו קשרי הדואר עם חו"ל משובשים למדי.

המצור על נהריה והגליל המערבי נפרץ ע"י כיבוש עכו ב-14.5.48 וחתימת הכניעה, ב-17.5.48. למרות זאת נמשך משלוח הדואר בדרך הים עד ה-20.5.48, מאחר והדרכים עדיין לא היו עבירות למשלוחים סדירים של דואר מייד אחרי הכיבוש.

בולי "דואר עברי" הגיעו לנהריה, כמו בשאר חלקי הארץ ב-16.5.48 ולכבוד הכרזת העצמאות הוציאה המועצה המקומית גליונית זכרון בולאית (הראשונה בישראל) בה מופיעים שלושת "בולי נהריה" עם עיטורים וכתורות מתאימות על נייר צהוב עם דבק (ראה ציור 10).

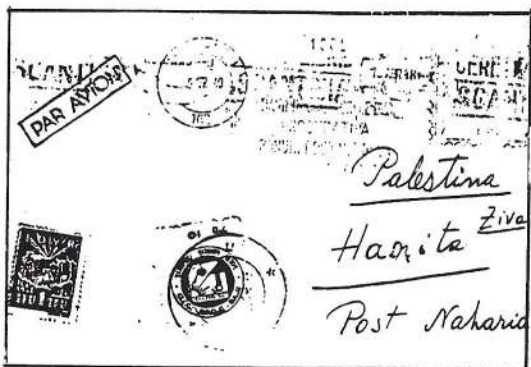
התארכות הפעולה של הדואר לשעת חרום מעבר ל-16.5.48 והמשך השימוש בחותמות "מנהלת העם" של נהריה יצרו צירוף מענין של בולי "דואר עברי" של מדינת ישראל המוחתמים על ידי חותמת "מנהלת העם" שחדלה להתקיים עם הכרזת המדינה ב-14.5.48 (ראה ציור 11).

צירוף כזה קיים רק בשני מקומות נוספים: בדואר צפת, בו נעלמו החותמות המנדטוריות עד 26.6.48, ובירושלים הנצורה (ואף לאחר המצור) בה נמשך, בחלק מהסניפים, השימוש בחותמות "מנהלת העם" עד תחילת אוגוסט.

לסיכום הפרק של הדואר לשעת חרום בגליל המערבי המנותק - נהריה הוא מהפרקים המעניינים ביותר

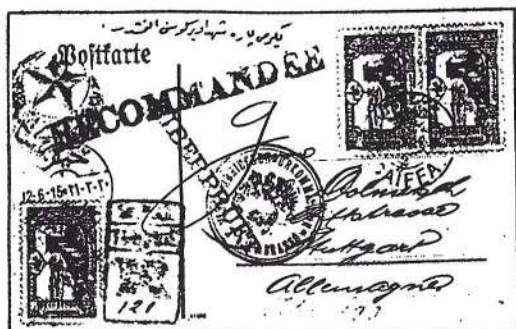
במסגרת האירועים בתערוכת "חיפה 91" הוחלט לשחזר את המסע בספינת הדואר המיוחדת בקו חיפה-נהריה. מסתבר שהספינה עוד מצויה וכנראה, פעילה וב-25 בספטמבר התקיימה הפלגת שיחזור מיוחדת. פעל סניף דואר מיוחד והוטבעה חותמת אירוע מיוחדת.

מכתבים נבחרים מחיפה בתקופה העות'מנית

מאת ד"ר אדי לייבו

2. 1897 (21 ביולי) גלויה לגרמניה מוחתמת על-ידי חותם תשליל (נגטיבי) של חיפה. חותם זה לא נועד במקור להחתמת מכתבים היות ואינו עונה על דרישות איגוד הדואר העולמי - הוא בטורקית בלבד ואינו מכיל תאריכון, לפיכך השימוש בו על גבי גלויות הינו נדיר מאוד.

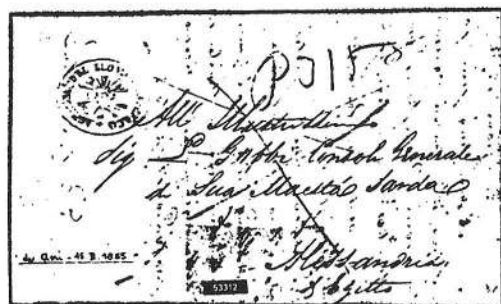

3. 1915 (12 ביוני) גלויה רשומה מחיפה לגרמניה. מאחר שנשלחה תוך כדי מלחמת-העולם ה-I, מופיעות עליה חותמות צנזורה טורקית ואוסטרית, גלויות רשומות הן נדירות יחסית היות ובדרך-כלל סוג זה של דבר דואר אינו נשלח בדואר רשום.

הדואר האוסטרי

חברת הספנות האוסטרית "לוידי" היתה החברה הזרה הראשונה שהפעילה שירות דואר בחיפה, במחצית הראשונה של שנות החמישים במאה הקודמת. מאוחר יותר עברה הפעילות לסניף הדואר האוסטרי בעיר. במשך תקופה ארוכה נחשב בית הדואר האוסטרי לאמין ביותר והצטיין בשירות מסודר ומהיר.

4. 1855, מכתב מעכו לאלכסנדריה, עליו חותמת חברת הספנות האוסטרית "לוידי" בחיפה. כיום שרדו רק מכתבים בודדים נושאי חותמת זאת. החותמת מהווה ציון דרך בשלבים הראשונים של תולדות הדואר בארץ-ישראל.

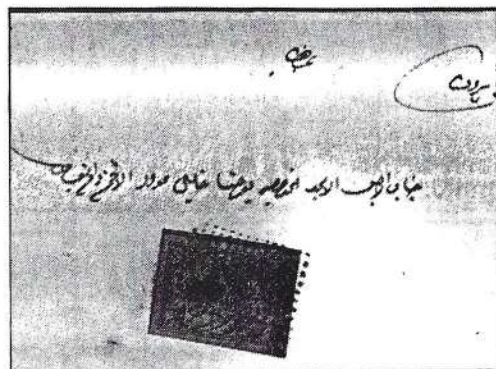
שירותי דואר מסודרים החלו לפעול בארץ-ישראל החל ממחצית המאה הקודמת. לצד הדואר התורכי פעלו בארץ גם בתי-דואר של מעצמות אירופיות שונות תחת הסכמי הקפיטולציות. בחיפה פעלו במקביל לדואר העות'מני בתי הדואר האוסטרי, הרוסי והצרפתי.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, נסגרו בתי הדואר הזרים בפקודת השלטון הטורקי.

בעמודים הבאים יוצג מבחר מכתבים נדירים אשר נשלחו מחיפה בתקופה העות'מנית, באמצעות בתי הדואר השונים שפעלו בה.

הדואר הטורקי

הדואר הטורקי הפעיל נקודת איסוף בלבד בחיפה כבר בשנות החמישים של המאה הקודמת. הדואר עבר ארגון מחדש למתכונת מערבית שבמסגרתה הוצאו הבולים הראשונים ב-1863.

1. 1863, מכתב מחיפה שנשלח בדואר העות'מני לביירות. היות ובולים סופקו רק למשרדי-הדואר העיקריים, נשלח המכתב ללא בול. בול דמי דואר מהסידרה הראשונה הודבק והוחתם בדואר ביירות. כיום ידועים 2-3 מכתבים כאלה.

ИМПЕРИЯ РОССИИ
UNION POSTALE UNIVERSELLE RUSSIE
ОТКРЫТОЕ КИШЛО. CARTE POSTALE.

Д. пр. Рундль

1917

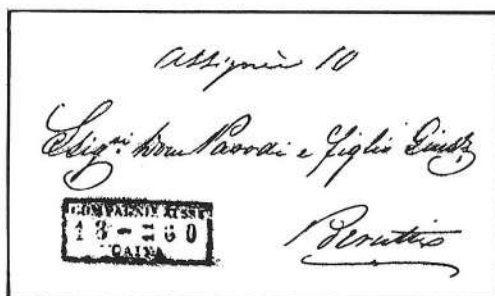
ד"ר יוסף ואלך
מכירות פומביות של
בולים, מעטפות
ואמצעי תשלום

PUBLIC AUCTIONS
ISRAEL and HOLYLAND
SPECIALIST
Dr. JOSEF WALLACH
P.O.BOX 1414 REHOVOT
Phone 08-467274, 461010

5. 1865, מכתב מחיפה לפטרס ביוון, מבויל ע"י בולט אוסטריים בערכים של 3, 2 ו-15 סולדי, מוחתמים ע"י חותמת "חיפה 17/3". הביול האוסטרי היה תקף רק עד גבול יוון. בתקופה זו לא היו ליוון הסכמים דו-צדדיים עם מדינות זרות להעברת הדואר למענים ביוון. לכן תמורת העברת המכתב בתוך גבולות יוון גבה הדואר היווני מהנמען 20 לפטה באמצעות בול בערך זה. ביול של מכתב אחד ע"י בולים של שתי מדינות הוא מעניין ונדיר.

חברת הספקנות הרוסית "רופיט" "ROPIT" פתחה בחיפה סניף לאסוף דברי דואר, כנראה בסוף שנות החמישים של המאה הקודמת. שירות זה הועבר מאוחר יותר לידי בית הדואר הממלכתי הרוסי.

6. 1860 (1 בנובמבר) חותמת חברת הספנות הרוסית, חיפה, על מכתב מחיפה לבירות. חותמת זאת על מכתבים היא נדירה ביותר ומהווה אחד הפריטים החשובים ביותר בתולדות הדואר של ארץ ישראל.

7. 1911 (13 באפריל) גלויה פנים-ארצות שנשלחה בדואר הרוסי מחיפה ליפו. הנמען הוא ד"ר רופין, מנהל המשרד הארץ-ישראלי.

לאחר שנחנך קו הרכבת החיג'אזית לחיפה ב-1905 החלו אניות צרפתיות לפקוד באורח קבוע את חיפה. בעקבות זאת נפתח הדואר הצרפתי בעיר, כנראה ב-1906.

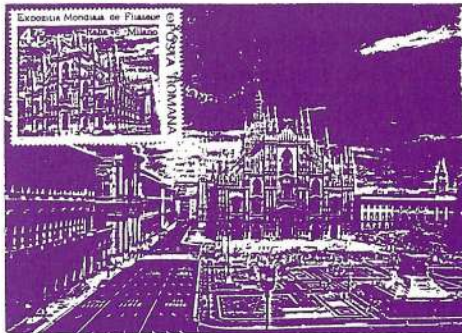
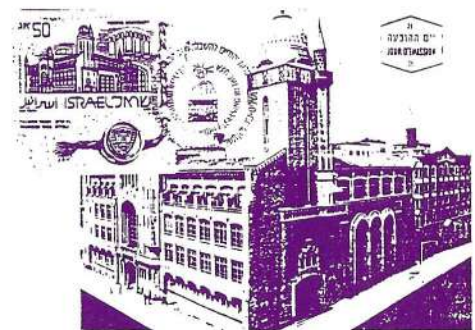
גלויות מירב - לא בכל מחיר

מאת: ל. מיליס

אחת השאלות הקשות, בבואנו לבנות או לשפוט גלויות מירב (מקסימפיליה), היא מקום ההחתמה המתאים ביותר, הן לנושא הבול והן למסרת הוצאתו על-ידי רשות הדואר.

לשאלה נמצאת תשובה ברורה בתקנון פי"פ למקסימפיליה. סוגיה זו מקיפה כל סוג של החתמה, החל מחותמת יום ההופעה, מיוחדת, זמנית, דאר-נע או רגילה (לאחר הופעת הבול).

בתאריך 4.5.1986, הופיעה בישראל סדרת בולים שהוקדשה למוסדות השכלה יהודיים בארה"ב, לכבוד התערוכה העולמית בשיקאגו "אמריפקס 86".

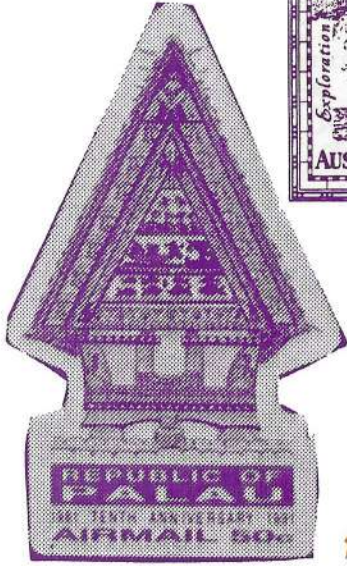

ברוב ארצות אירופה, ארה"ב, ברזיל וכו', קיימות היום מעל מאה אגודות גדולות המתמחות במקסימפיליה ובתערוכה העולמית, "ניו-זילנד 1990", השתתפו 28 אוספים. בתערוכה "ויזה 90" היו 24 אוספים מ-11 ארצות.

למעוניינים נזכיר: מספר אגודות מתמחות במקסימפיליה ומי שרצה פרטים נוספים, יפנה אל: לוציאן מיליס, ת.ד. 183 נתניה

בול אוסטרלי וגיליונות זכרון לחקר איזור אלבני.

לחוקת פלאו

לפלאו, אי מתוך איי מרשל באוקיינוס השקט, חוקה בת עשר שנים. האי פלאו רפובליקה עצמאית עם בולי דואר לכל דבר. לכבוד העשור לחוקה, הופיעה גליונית זכרון מיוחדת וכן בול בודד מתוך הגיליונית. הבולים גזורים בצורה בלתי שגרתית ללא ניקוב, אך נקלפים מתוך הנייר שהם מודבקים. בכל הבולים בגליונית ציורים מתוך הפולקלור המקומי.

בגלויה שלפנינו (מבוססת על צילום קיים לפני הופעת הבול) והבול, ישנה התאמה מירבית. החותמת היא של יום ההופעה.

"4.5.1986 YERUSHALAYIM/JEWISH INSTITUTIONS OF HIGHER LEARNING IN THE USA/AMERIFEX/86"

הבול הוקדש ל"שיבה יוניברסיטי" בניו-יורק. לפי תקנון פי"פ למקסימפיליה, במקרה של אתר או נושא קבוע הנמצא במדינה אחרת, אין אפשרות לבנות גלויות-מירב, מאחר שלא יכולה להתקיים ההתאמה בין מקום ההחתמה לבין מקום הימצאותו של נושא הבול.

מקרה נוסף הוא הבול הרומני משנת 1976, לכבוד התערוכה העולמית "איטליה 76" במילאנו. המכלול גלויה/בול הוחתם בתערוכה על-ידי סניף דאר רומני (זמני) "POSTA ROMANA/MILANO/21.X.1976/ITALIA 76".

מאחר שאין שימוש דוארי לבול מחוץ לגבולות רומניה והנושא נמצא בארץ אחרת, זאת לא גלויות מירב. כל נשכת, שגלויות מירב היא גם פריט דוארי, מסוג מיוחד, כאשר בדרך-כלל לפחות שניים משלושת מרכיביה (בול וחותמת) הם דואריים.

יודאיקה במוסקווה ומגן דוד לצד לנין בלטביה

בדואר שלנו שהגיע ערב ראש השנה תשנ"ב, היו כמה דברים מוזרים למדי, ואף-על-פי שהיום אינם עוד בגדר חלום או תופעות יוצאות דופן, בכל זאת עוררו מחשבה ועניין רב. הנה מכתב ממוסקווה, מחודש אוגוסט 1991, של "אספן פרטי" כך הוא מכריז על עצמו, המציג בולי "יודאיקה" במוסקווה ומוכן לעשות זאת בכל מקום שיוזמן אליו.

לוריה יולי סולומונוביץ מודיע ברבים, שהוא מציג את אוסוף הפרטי הנקרא "בנים ובנות גדולים של העם היהודי". באוסף זה, כך הוא כותב - בולים, מכתבים, מעטפות וגלויות בהקשר יהודי - מברית המועצות, ישראל ומדינות אחרות. האוסף מחולק אצלו למדורים כמו מדינות, סופרים, יוצרים, גיבוי מלחמה וכו'.

בין השאר מוצגים מכתבי אישים רבים, בעיקר מברית המועצות כמו פסטרנק, מרשק, דזייגן, גנרל קרייזר, גיבור ברית המועצות פפירניק, קזקביץ, ארמלר, דונאיבסקי, קוניקוב, טמניק, טרנופולסקי ואחרים.

באוסף של סולומונוביץ גם מכתבי יהודים מן החזית של מלחמת העולם השנייה, שהוא קורא לה כמו כל בני רוסיה "המלחמה הגדולה על המולדת". התצוגה מוצגת בכרך סגנקה 12 במוסקווה, בימים שלישי ורביעי בשבוע. לפי המכתב הוא מוכן להעביר התצוגה לכל מקום שיוזמן, כולל ישראל.

אכן, תערוכת יודאיקה מובהקת בליבה של מוסקווה, בפרהסיה, ערב ראש השנה תשנ"ב...

לנין לצד מגן דוד

מאז יצא המכתב המצולם בזה מלטביה, עם חותמת C.C.C.P. (ברית המועצות) חלו שינויים ובחותמת אין עוד צורך בראשי התיבות של ברית המועצות, שכן הבלטיות חזרו להיות עצמאיות. אבל, גם המכתב כפי שהגיע משם, עדיין עם בול לנין, נושא הדפסות שליהודים עניין ובמידה מסוימת פליאה. המכתב

נשלח ממרכז התרבות העברית בליקוף, לטביה. מבויל בבול לנין, לצד כתובת, אומנם לא עברית, אבל בעלת תוכן יהודי עם ציור מגן-דוד. אני מניח שהמכתב הבא שיגיע משם יהיה ללא בול לנין...

לזכר באבי יאר

בברית המועצות הוטבעה חותמת אירוע מיוחדת על איגרות דואר שהודפסו במיוחד לזכר רצח היהודים בבאבי יאר.

האיגרת מציגה את אנדרטת הזכרון לרצח הנורא בבאבי יאר ב-1941 ובחותמת נאמר בשפה האוקראינית "50 שנה לקורבנות הפאשיזם בבאבי יאר". הכתובת באיגרת היא דו-לשונית-אוקראינית ורוסית. לא מוזכרת המלה "יהודים".

בול תורכי ל"יודאיקה"

סוף סוף נזכה בבול תורכי, שאולי יצרפרוהו אספני יודאיקה לאוספיהם. הכוונה לבול המיוחד לרגל הנחת הכבל התת-ימי "עמוס 1" שיחבר את איטליה, תורכיה, יוון וישראל. הבול מראה את מפת המדינות והערים פלרמו, מרמרס, לחיינה ותל-אביב וזה עצמו מכשיר אותו ל"יודאיקה".

חותמת פולנית ל"היפה 91"

תשנ"ב הוצאה מעטפת "מועדים לשמחה" (27.8.91) עם בול קק"ל לראש השנה.

בולים לפי ספרי קומיקס

אם עד עכשיו מילאו אותנו בבולי תמונות של מיקי מאוס של וולט דיסני, בא עתה גל חדש של בולים לפי ספרי "קומיקס". אני מניח שהקומיקס ימלא הרבה דפי אלבום, בעיקר אצל הילדים וברבודה ואנטיגואה לא תהיה יחידה בהנפקת בולים כאלה.

בשלב זה הופיעו 8 בולים ושתי גיליוניות זיכרון לפי תמונות של הוצאת ארצי מניו-יורק כשהבול בן 10 סנט הודפס לפי ציור של סטיין גולדברג (יהודי) ושאר הבולים עוצבו לפי ציוריו של דן דה קרלו. הנושא: ספורט עם הקדשה ל"ברצלונה '92".

חותמת ליהודי מנוחין

יהודי מנוחין לא זכה עדיין לבול דואר מיוחד, אם כי היו יוזמות פרטיות, סמיפילטיות, אבל בול-דואר לכבודו טרם הופיע.

צרפת היתה הראשונה שהטביע חותמת מיוחדת עם דיוקנו של הכנר הדגול זהו, איפוא, פריט יודאיקה ראשון עם מנוחין.

החותמת הוטבעה ב-30.7.91, לציון יום הולדתו ה-75 של מנוחין. הכנר היהודי הדגול נולד בניו-יורק ובן שבע כבר הופיע כסולן בתזמורת סן-פרנסיסקו. הוא מופיע בעולם כולו, בסרטים וברדיו וביקר פעמים רבות בישראל, בקונצרטים.

נלי סקס - בגרמניה

השנה אין בבולי פרס נובל השוודיים אף שם יהודי, אף-על-פי שהסופרת הדרום-אפריקאית ממוצא יהודי, גאדין גורדימר, זכתה בפרס נובל לספרות 1991. השוודים מנפיקים בולי דואר לבעלי פרס נובל רק שנים אחרי הזכייה.

לפחות בול אחד עם דיוקן יהודי עם פרס נובל, בכל זאת הופיע, אבל לא בהקשר לפרס נובל השנתי. דואר גרמניה הנפיק בול דיוקן לסופרת-משוררת נלי סקס, שנולדה לפני מאה שנה להורים יהודים מתבוללים בגרמניה. נלי סקס היתה גם שותפה לפרס נובל בספרות שקיבלה אותו יחד עם הסופר עגנון ב-1966.

נלי סקס נולדה ב-10 בדצמבר 1891 בברלין ופרסומיה הספרותיים הראשוניים הופיעו ב-1921, כשהיא מושפעת מן הסופרת השוודית סלמה לגרלף, שהיה לה גם חלק בהעברתה בשנת 1940 ממחנה עבודה נאצי לשוודיה בעזרת הנסיך אגן. בשנת 1952 קבלה אזרחות שוודית ונשארה שם עד מותה ב-12 במאי 1970. בכתביה עסקה הרבה בטרגדיה היהודית. ב-1965, שנה לפני קבלת פרס נובל, זכתה בפרס השלום מטעם המו"לים הגרמנים.

הבול שהופיע, צויר לפי תצלום, בערך נקוב של 100 פפניג. לבחירת הבול הוגשו יותר מ-20 הצעות שונות.

90 לקק"ל

השנה תחגוג הקק"ל תשעים להיווסדה. בהתאם לכך יונפקו מספר סדרות בולים אשר ימחישו את העשייה בשטח והן את הפעילות החינוכית וההסברתית. הסידרה הראשונה, ממחישה את הסמל המיוחד שעוצב לאירוע זה. הסמל כולל את המספר תשעים שזור בסמל הקק"ל. הסדרה כוללת 4 בולים שונים המופיעים ב-2 גליונות ודפית הכוללת 6 בולים, הממחישים את רב-גוניות פעילויות הקק"ל, בעשייה ובחינוך.

בסוכות תשנ"ב נערכה תערוכת בולים דו-לאומית בחיפה וקק"ל השתתפה בה. נציגי מפעל בולי קק"ל היו נוכחים במהלך התערוכה על מנת לקיים מגע ישיר עם אספנים. לכבוד התערוכה הוצאו שתי מעטפות רשמיות ייחודיות לקק"ל. לרגל אירועי שנת ה-90 לייסוד קק"ל, הוקדש יום בתערוכה לקק"ל - יום היער. ביום זה ניתנו הרצאות ובוצעו פעולות בקרב הנוער, להמחשת פעילות הקק"ל.

כבכל שנה, הוציאה הקרן הקיימת לישראל מספר גלויות מיוחדות לציון ראש השנה. משנת 1948 נמשך נוהג הוצאת "מעטפות שיי" והשנה, לכבוד ראש השנה

צפלינים ביפאן

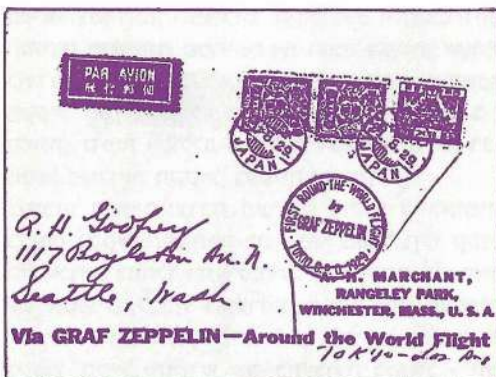
מאת יגאל נתנאל

תעריפי המשלוח מיפאן

דברי דואר יעדים
לוס-אנג'לס לייקהרסט פרידריכשאפן

גלויות:			
דמי דואר	0.06	0.06	0.06
דמי טיסת צפליין	1.00	1.50	2.50
סה"כ	1.06	1.56	2.56
מכתבים:			
דמי דואר	0.10	0.10	0.10
דמי טיסת צפליין	2.00	3.00	5.00
סה"כ	2.10	3.10	5.10

הטיסה היתה מיועדת ל-22 באוגוסט, אך בגלל תיקונים ובעיות זרמי אוויר המריאה רק ב-23 לאוגוסט. לא נמצאו דברי דואר שנחתמו בתאריך 22.8.1929 למרות העיכוב בטיסה. מרבית דברי הדואר נשלחו ממקומות שונים לדואר המרכזי בטוקיו.

הטיסה הראשונה סביב לעולם באמצעות ספינות אוויר נערכה בחודש אוגוסט 1929, ע"י גרף צפליין LZ 127. מסלולה של טיסה זו היה מלייקהרסט, ניו ג'רסי ארה"ב, דרך פרידריכשאפן-גרמניה, לאמי ביפאן ומשם ללוס-אנג'לס ובחזרה ללייקהרסט. בסיס האם של הספינה היה בפרידריכשאפן, לכן נקודת המוצא שלה היה שם, אך היא החלה מסעה מארה"ב ואף סיימה אותו שם. עם תום הטיסה היא חזרה מלייקהרסט לפרידריכשאפן.

תאריך	זמן מקומי	כיוון הטיסה	
1.8.1929	03.29	המראה	מפרידריכשאפן
4.8.1929	18.50	נחיתה	בלייקהרסט
תחילת המסע סביב לעולם			
7.8.1929	23.29	המראה	מלייקהרסט
10.8.1929	13.03	נחיתה	בפרידריכשאפן
15.8.1929	04.34	המראה	מפרידריכשאפן
19.8.1929	18.27	נחיתה	באמי
23.8.1929	03.13	המראה	מאמי
26.8.1929	17.36	נחיתה	בלוס-אנג'לס
27.8.1929	00.15	המראה	מלוס-אנג'לס
29.8.1929	07.13	נחיתה	בלייקהרסט

סיום המסע סביב העולם

1.9.1929	07.18	המראה	מלייקהרסט
4.9.1929	08.25	נחיתה	בפרידריכשאפן

הטיסה נערכה ממערב למזרח, כדי לנצל את זרימת הרוחות. כנקודת הנחיתה שלה ביפאן נקבעה העיר אמי, השוכנת במרחק כ-65 ק"מ מטוקיו, שם מצוי היה הבסיס האווירי של הצי. באמי מצוי סניף דואר קטן שנועד למלא את צרכי המקום ודברי הדואר שנמסרו במקום נחתמו בחותמת העיר. אך כנקודת האיסוף לדברי הדואר נקבעה טוקיו. סניף הדואר המרכזי בטוקיו קיבל את דברי הדואר עד תאריך הנחיתה של הספינה ביום 19.8.1929 ואכן, כל דברי הדואר נחתמו בתאריך הנ"ל. חומר שאחר להגיע, לא נשלח ונסיון שנעשה לשלוח את החומר מהעיר אמי לא נחתם בחותמת הטיסה. דברי הדואר נחתמו בשני סוגי חותמות. חותמת מסרק סגולה של העיר טוקיו וחותמת אדומה עגולה מיוחדת לטיסה הנ"ל, בה מצויין "טיסה ראשונה מסביב לעולם ע"י גרף צפליין טוקיו דואר מרכזי 1929".

דמי הדואר שנקבעו לטיסה היו דמי דואר רגילים לפי היעד וסוג דבר הדואר ובנוסף תעריף מיוחד לטיסת צפליין ששיעורו נקבע לפי היעד.

נורווגיה פירסמה את לוח הנפקות שלה לשנת 1992 ובו 22 בולים ושתי גליוניות-זכרון - הכל ב-5 הנפקות בלבד:

- 21 בפברואר 92 - בולים מן המניין, קונטרס בולים וסידרת אולימפיאדה וגליונית זיכרון למנצחי 1952;
- 20 באפריל 92 - "אקספו 92", אירופה וגילוי אמריקה;
- 12 ביוני 1992 - יובל 250 למולדה - קריסטיאנסונד, המלך הרולד;
- 9 באוקטובר - יום הבול הלאומי (גליונית זיכרון), אולימפיאדת לילהאמר;
- 23 בנובמבר - בולים עם קרן הדואר, קריסמאס (קונטרס 10 בולים).

קואו-פרודוקציה צרפתית-גרמנית

מספר מדינות כבר התנסו בהנפקות משותפות של בולים בנושא אחד ועתה הצטרפה אליהם גם צרפת וגרמניה. בול לזכרו של האמן מקס ארנס יופיע במקביל בגרמניה ובצרפת. הפעם התמונה בשני הבולים שונה. זו שמופיעה בבול הצרפתי מופיעה במוסיאון בדיסלדורף וזו שתופיע בבול הגרמני מצויה במוסיאון קנטיני במרסיי. היצירות שנבחרו שונות בנושא שלהן.

עיצוב מעניין

לבולי פוקלאנד הסטוריה מעניינת, שכן מאז הופעת הבולים הראשונים שם ב-1868 ועד להופעת בול בן חצי פני, השתמשו בבולי פני אחד גזורים לשניים. ניתנו הוראות לגזור הבולים במאונך. מאוחר יותר הוטבעה על החציים חותמת "חצי פני" אבל דווקא מן התקופה הזו ידועים אך 3 בולים חצויים עם חותמת. השנה, במלאות מאה שנה לבול חצי פני, הופיעו בפוקלאנד 4 בולים עם תעתיקי הבולים הראשונים. העיצוב מעניין למדי.

בספרות הבולאית

צומשטיין 92

קטלוג צומשטיין 1992 לבולי אירופה מופיע באחרונה במועדים שונים ובנפרד לבולי מערב אירופה, מזרח אירופה ושווייץ-ליכטנשטיין. הקטלוג לבולי שווייץ וליכטנשטיין הופיע זה עתה בהיקף של 512 עמודים והוא מודפס בגרמנית ובצרפתית ונחשב כקטלוג הרשמי של סוחרי הבולים של שווייץ.

בקטלוג צילומי כל הבולים בצבע, בעריכה יסודית ביותר, עם כל פרטי הפרטים לבולי שתי המדינות. בקטלוג גם בולי או"ם המוצאים במרכז השווייצרי. לכל הבולים שבקטלוג מחירים בפרנקים שווייצריים ובניפרד לצורות השונות - בולים, צמדות, מעטפות וכו'.

בקטלוג מודגשת נטייה של עליות מחירים לגבי הבולים הקלאסיים במיוחד חומר במצב טוב. בסוף הספר רשימת מספרים של הקטלוג בהשוואה לקטלוגים אחרים כמו מישל, הגרמני ואיור הצרפתי, לתועלת האספנים.

176 בולי דינוזאורים

דינוזאורים אינם מבעלי החיים הנפוצים בבולי דואר, אבל בכל זאת עד כה הופיעו 176 בולים עם מיני צורות של דינוזאורים. באחרונה הופיעו 5 בולי דינוזאורים בבריטניה ועוד כמה בבריטוריות בריטיות לשעבר וייתכן שזו, עילה לפרסם ספר-קטלוג מיוחד על בולי דינוזאורים.

שני מחברים בריטיים - סטיוארט בלדווין ובברלי האלסטד, פירסמו זה עתה מחקר מיוחד הן על הבולים והן על החיות הפרה-הסטוריות. כיוון שהמדובר ב-176 בולים בס"ה יש להניח שלא קשה להרכיב אוסף דינוזאורים, מי שהנושא קרוב לו. הבול הראשון בנושא הופיע ב-1958 בסין. ב-1991 הופיעו דינוזאורים באנטרקטיקה הבריטית (1), בריטניה (5), טנזניה (7).

גליונית מיוחדת עם 20 בולים הופיע זה עתה בגויאנה שבדרום אמריקה ובה 20 בעלי-חיים פרהסטוריים. בספר מצורפים גם צילומי כמה חותמות שקשורות לנושא וכמובן כל הבולים שהופיעו מצולמים ונסקרים. ישראל, אגב, לא מופיעה בקטלוג זה, שכן לא הופיעו אצלו בולים כאלה.

כידוע רק תמונות משפחת המלוכה מופיעות בבולי האימפריה הבריטית או עם אישים מפורסמים שאינם עוד בחיים או אישים במפגשים ממלכתיים. הסיבה לזעקה האחרונה היא בוודאי בשל היותו של הלורד בלומנטל, חבר מועצת עיריית בירמינגהם, בנו של קצב... העיתונות שם למען האמת, הריעה ללורד בלומנטל, שהפך לבן "אלמוות". הלורד בלומנטל מצידו טוען שהכל היה מיקרי והוא אכן מחייך בתמונה כמו קוף, אך לגביו זה כבוד גדול ויום בלתי נשכח, כי הוא מעריך גדול של הזוג המלכותי.

סוף הפרשה שהבול נשאר במחזור, כי יותר מדי בולים נמכרו בשבועות הראשונים ולא היה טעם להוציאם מן המחזור.

בול ל"אמנטי"

צרפת תנפיק ב-19 באוקטובר בול זיכרון מיוחד לציון אירגון האמנטי הבינ-לאומי. הבול נבחר מתוך כ-20 הצעות שונות, פרי מכחולו של רוג'ר דרוט.

הבול מראה במרכזו את שתי המילים: "אמנטי - אינטרנציונאלי" בלבד.

ראשיתו של האירגון ב-1961 עם התפתחותה של תנועה לשיחרור אסירים פוליטיים ודתיים בעיקבות פעולתם של העו"ד הבריטי פטר בנסון והשר האירלנדי שון מק ברייד. כיום מונה האירגון 1,100,000 חברים ב-150 ארצות ומרכזו בלונדון. המוטו של האירגון בדברי וולטייר: "איני מסכים לדברך אך מוכן למות כדי שתוכל לבטאם". בעבר, כבר הופיעו בולים לכבוד אמנטי.

על זה ועל הא

איך, איך נכנסת לתמונה לורד בלומנטל?

עיתוני בריטניה יצאו לא מזמן מגידרם כשנתגלה שהמסורת הפילטלית שם ובקומנוולט בכלל נפגעה קשות, כשבמקרה הנפיק הדואר של גרנדה בול המראה את המלכה אליזבת השנייה כשלצידה "בן תמותה רגיל".

הבול הגרנאדי בן שני ד' מראה את הלורד מייג'ור הרולד בלומנטל, עומד במרפסת של קתדרלת סט. פיליפ בחברת המלכה ובעלה הנסיך פיליפ (המלכה והנסיך מאדינבורג הגיעו לטקס מקומי ובמרפסת הצטלמו, כשהמלכה מניפה ידה לקהל והגברים מחייכים...)

צילום "בלתי מוצלח" זה הועתק לבול והוא אחד מתוך ארבעה בולים וגיליונות זיכרון שהונפקו בשביל האי גרנדה גרנדינס שטח חסות של גרנדה באיים הקאריביים שבאחרונה מנפיק בולים עצמאיים. הסידרה הונפקה בשורת הנפקות בולאיות לכבוד יום הולדתה ה-65 של מלכת בריטניה על-פי צילומים ובעיצוב של הצייר דרק מילר. ההנפקה היתה עוד בקיץ, אבל, רק זמן מה אחרי הופעת הבולים, הובחן בפגם של "האתיקה הפילטלית" המיוחדת לבריטניה. בעיתוני בריטניה הופיעו כותרות בנוסח: "מי הגברת ליד לורד בלומנטל?" וכו'.

נוהג הוא בקומנוולט שכל בולי חבר העמים הבריטיים המציגים בני משפחת המלוכה, מוצגים בפני ועדת ארמון בקינגהם ושם מראים את הבולים. כשהם בראשית עיצובם, למלכה, לאישור. במרבית המיקרים האישור ניתן אך בכל זאת יש פה ושם בול שלגביו מבקשת המלכה שינוי וזה אכן נעשה מיידית.

מה בדיוק קרה במקרה האחרון, איש אינו יודע. אולי החזירו את הדגמים בטעות במחשבה שהמלכה חתמה או אולי לא הבחינה בצילום היוצא דופן או שבטעות כלל לא הגיעו הבולים למלכה לאישור. כאמור, לא הכל ברור בעניין זה.

שרותי הדואר של גרנדה גרנדינס ושל חבר העמים הבריטי בכלל הביעו התנצלות והבטחה מחודשת לשלוח כל פריט בולאי הקשור במשפחה המלכותית לאישורה הישיר של המלכה.

צייר הבולים דרק מילר, צייר רבים מבולי בריטניה והוא צייר מפורסם וכפי שנמסר לא היתה כל כוונה מצידו להביד את הזוג המלכותי במתכוון. מילר הסביר, שזאת טעות חמורה, שכן הקווים המאונכים שברקע, היו צריכים למחוק את פני הלורד בלומנטל המופיע בימין הבול, אך הדבר לא נעשה (!).

האפיפיור בליסוטו

ליסוטו שבאפריקה, הנפיקה, באיחור מה, סידרת בולי זיכרון וגליון זיכרון לביקורו של האפיפיור באפריקה, אשתקד. האפיפיור מופיע בלבוש מיוחד, כנראה כמנהג עמי ליסוטו...

לא נעים להזכר...

מלחמת המפרץ ושילוח הסקדים אלינו, הם ללא ספק, מן המאורעות שבהזכר בהם, הם מעוררים חלחלה. בהיסטוריה ייכתב בעניין זה פרק גדול אבל גם בהיבט הבולאי יש למלחמה זו תיעוד ואפילו מתמשך. בנושא המפרץ כבר הופיעו בולים ומטבעות ועתה יש המשך.

מדינת האיים הקטנה באוקיאנוס השקט, מיקרונסיה, לשעבר שטח חסות אמריקאי, הנפיקה זה עתה סידרה בת ארבעה בולים עם אמצעי מלחמה שהשתמשו במלחמת המפרץ: מטוס ה"אוואקס" המפורסם ועמיתו ה"טומקאט"; אוניית המלחמה "מיסורי" ועמיתו המפורסם ה"פטריוט" ששימש במלחמה נגד הסקאדים העירקיים. הארבעה הופיעו בשתי ואריאציות: רביעייה צמודה ושורה אופקית. ארבעתם בערכים של 29 סנט אמריקאיים. נראה שצילום הפטריות שבבול נעשה בנוף ישראלי ואם כן - הוא גם בול יודאיקה.

ההוריקאן

בסידרת 4 בולי איי קיימן האחרונים, תמונה אחת לא נעימה כלל וכלל. הכוונה לתמונה מהשתוללותה של סופת ההוריקאן, האופייני באיזור ההוא. בסידרה זו גם בול חלל, מחשב ומטוס - כולם בשירות המטאורולוגי.

סידרה חדשה לזכויות האדם

בהמשך לסידרת זכויות האדם של דואר או"ם, מאשתקד, צפויים ב-20 בנובמבר השנה 6 בולים עם ציורי 6 אמנים, כשבשבלי הבולים סעיפי מגילת זכויות האדם. הפעם הסעיפים 13-18. כל בול מופיע עם 3 שבילים בהם סעיף ממגילת זכויות האדם ב-3 שפות (גרמנית, צרפתית, ואנגלית). לגבי האספן קיימים 18 בולים שונים, שכן מי שירכוש סידרה בת 6 בולים יקבלם בשפה אחת בלבד. כאמור, השבילים הודפסו ב-3 שפות ואולם הערכים והכיתוב בבולים בשפה אחת לכל 3 בולים.

זכרונות

בתשובה לפניות אספנים בדבר יעוץ בולאי בנושאים שונים - הואילו להמציא לנו מספרי טלפון של הפונים, שכן לעיתים דרושה שיחה מכוונת שניתן לעשות בטלפון ולא בתשובה ישירה במכתב.

רכבות יפאן

סיירה ליאונה השתלבה בתערוכת הבולים העולמית, שתיערך השנה ביפאן בהנפקת סידרה בת ארבעה בולים עם רכבות יפאן. בבולים גם סמל התערוכה והשם "פילה-ניפון '91", המסייעים להפצת הבולים.

מעוניין בחילופין

Michael W. Jacobs
9182 Richmond HWY
Apt. B 303
FontGeLv.VA 22060
U.S.A.

CHON YIU PUI
Rm. 328 WAK KING HOUSE
Wah Zu ESTATE
POKFULON ABERDEEN
HONG-KONG

POLUNIN VALERA
KHARAKOV - 310124
P.O.BOX - 9607
U.S.S.R.

Avjon Kloppenburg
B.v. Engelenweg 73
8271 AL, YSSELMUIDEN
HOLLAND

KLImenKo ALEXANDER
KIEVSKA uli 23 - 15
630120 NOVOSIBIRSK 120
U.S.S.R.

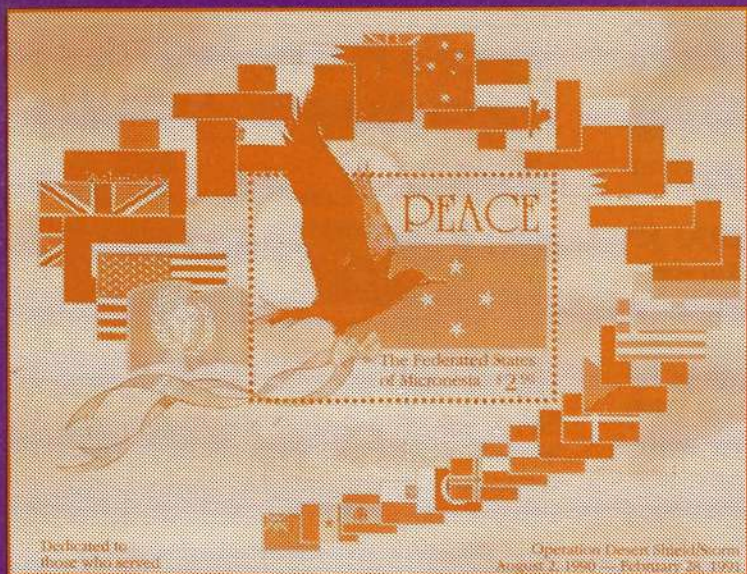
BONCHO BONEV
P.O.BOX 1503
1090 SOFIA,
BULGARIA
BRIK E.P.

JURI ISAKOV
MOSKOVSKI PR 31 KV. 10
KHARKOV - 50
U.S.S.R. - 310050

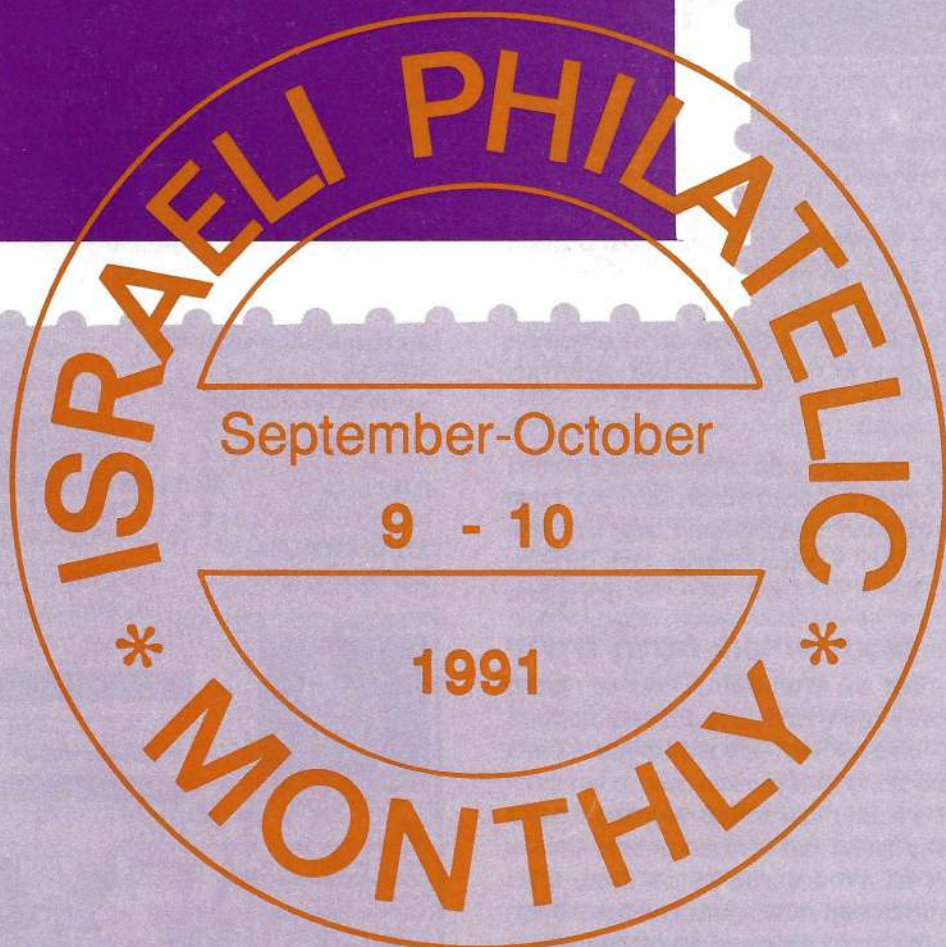
MOLDOVA - KISHINEV
277001 - U.S.S.R.

★
LEONID OPSTEIN
UL. Mira 20, KV. 127
KHARKOV - 7, U.S.S.R.

דגלי הקואליציה במלחמת המפרץ - מיקרונזיה 1991

הירחון הישראלי לבולאות